

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.40
Pol leta . . . . . f. 2.20
Četrt leta . . . . . f. 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „Sočanincah“ se plačuje za navadno trislopnostno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za vsako črko po prostoru

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v mnski ulici ter v Trstu, via Casserna, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici na Travniku 16, I., naročnina pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalec in drugim nepremožnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri opravištvu.

Županski shodi.

Iz političnega okraja tolminskega, dne 27. jan. 1884.

Kdor prebira današnji čas marljivo slovenske časnike, najde v njih veliko lepega, podučljivega, novega in kračoča-nega gradiva. Posebno taki časopisi mi dopadajo, ki iskreno zagovarjajo naš mili narod, v katerih se trudijo dopisovalci in uredniki da bi narod v vsakem obziru do boljšega stanja privedli. Prva pomoč za narodno stvar so po mojem mnenju razna društva, bralna društva in čitalnice. Pri tej priložnosti moram hvalo izreči g. dopisniku o „Napredku na Kanalskem“, ki je v svojih dopisih to stvar tako krepko priporočal in dokazoval, kakih dobički se pri tem pridobijo za narodno probujenje in tudi v drugem oziru. Iz srca rad bi danes o tem kaj več pisal, ker vidim v tej reči velike pomanjkljivosti. Vidim v naši deželi velike občine in vasi, ki imajo za to stvar spretne moči; dosti je takih gospodov, ki bi to zadevo lahko prevzeli, da bi ljudstvo napeljevali k dobremu, ali žalibog, da vse pri miru pustijo, če tudi bi jim bila za delo velika čast.

Hvalo moram iz reči le par županijam na Cerkljanskem, ki se je v tem obziru preteklo leto hvale vredno obnašalo. Tedaj pozor, kjer imate dosti moči na deželi, blizu mest in velikih cest za narodna društva. Vzglede naj vam bodo naši bratje v zadnjem kotu goriške dežele, v visokih hribih, v mrzlem snegu, v trdem ledu, katerim pa vendar srce goriko bije za narod slovenski.

Moj namen je pa danes, nekaj družega pisati, ali bojim se začeti sicer s peresom drsati. Pa kar je namenjeno, naj se izpelje, če se tudi komu zamerim.

Govoril sem o čitalnicah in bralnih društvih in sem rekel, da veliko pripomorejo k narodnemu napredku. Poznam pa še neko drugo društvo, ki ima zelo odlične ude, ali kaj pomaga, ko veliko teh udov še eden družega ne pozna. Iz srca želim, da bi tudi ti udi začeli svoje shode napravljati, eden z drugim se pogovarjati in eden drugega podučevati. Te ude mislim jaz vas, poštenu župana okraja tolminskega, in želim goreče in iz srca, da bi se v tem okraju napravili županski shodi.

Veliko so časniki prinašali o shodu županov okraja ljubljanskega ter hvalili njih početje in sklepe. Tudi ti, draga „Soča“, si proti koncu preteklega leta pisala o nekem shodu vipavskih županov, pa je vse nekako utihnilo; ne vem, ali so ti shodi vipavskih županov že popolnoma zamrli, ali kaj je z njimi, ker je vse tiho in mrtvo.

Rekel sem, da iz srca želim, da bi se napravili županski shodi na Tolminkem. Pa morebiti kdo poreče, da tega skoro ni mogoče. Jaz rečem, da ta bi bila prav lahka stvar. Veliko krat se primeri, da pridejo vsi župani celega okraja v Tolmin po političnih opravkih, ki jih imajo pri c. k. okr. glavarstvu. Takrat vse svoje opravke večinoma do poldne opravijo; potem bi bila prav lepa priložnost imeti županski shodi. Prav lepa taka priložnost se bliža dne 9. februarja t. l., ko bo v Tolminu žrebanje za prihodnjemu naboru podvržene mladenčce I. razreda in ko se razloži in pojasni ukaz c. k. ministerstva za deželno bran od 3. oktobra 1883 št. 1563 glede dolžnostij občinskih predstojnikov v primerljaji mobiliziranja. Ta dan je ukazano vsem županom, osebno udeležiti se in seboj pripeljati občinske tajnike; torej lepše priložnosti ne more biti, da se ta stvar vpelje, kakor ta dan. Zato opozarjem župane in občinske tajnike, ki so kaj vneti za stvar: povzdignite ta dan svoj glas pred zbranimi župani in gotovo se ne bo nikdo branil, da bi se shod vpeljal.

Jaz bi rekel, da bi bilo treba najprej izvoliti si poseben odbor, sestavljen vsaj iz treh udov, ki bi imel skrb za shode. Ta odbor bi potem, kadar bi spoznal, da je primeren čas za to, razposlal vabila za k shodu vsem županom in bi pripravil za to primeren prostor.

Prav prikladno bi bilo napraviti shod v Tolminu ali pa pri Sveti Luciji, kjer je središče tega okraja, kjer so tudi narbolj učeni in veljavni župani. Ako bi

ta dva gg. župana hotela le nekoliko stvar podpirati, sem gotov, da se županski shodi prav v kratkem vpeljejo.

Pa mi morebiti kdo poreče, da bi ti shodi malo ali celo nič ne koristili. Jaz pa rečem: koristili bi v mnogih zadevah, in to hočem nekoliko dokazati.

Prvič bi koristili županom samim. Za taka opravila, ki so sedanjí čas županom naložena, bi bilo treba da bi bili župani sami juristi ali doktori, če hočejo, da se njih področje pravilno izpeljuje. Ali v našem okraju je sedanjí čas še le malo tako zelo učeni mož in še ti se županstvu odtogujejo ali pa jih občina voliti noče. Veliko krat se toraj primeri, da je za župana izvoljen kak tak mož, ki po svoji učeni nikakor ni zmožen županova opravila pravilno izvrševati in želi da bi prišel kateri krat v dotiko s kakim izvedenim županom. Mislim, da za tako župane bi ne moglo biti boljše šole od županskih shodov. Za take župane bi bilo dobro, da bi se pri vsakem takim shodu napravil primeren govor za novo izvoljene mlade župane, ki bi se podučevali, kako bodo mogli pravilno uradovati. Potem bi se pogovorili, kako bi dopisovali, da bi bili vsi dopisi v enem pomenu enako pravilno pisani, kar bi gotovo tudi c. k. okr. glavarstvu koristilo za laže uredovanje.

Drugič bi koristili ti shodi občinam in sploh celemu okraju. Župani so glava občine in vsakemu županu so znane težnje njegove soseske. Kako dobro bi tedaj bilo, ko bi se napravili taki shodi? Tukaj bi se župani pogovorili, kakošne težave občine narbolj tarejo, in bi se posvetovali, kako bi bilo mogoče, temu v okom priti, da bi se stvar zboljšala, se primeri, da je treba prošnje pošiljati za posebne važne stvari bodi si na deželni ali državni zbor ali na druge višje oblasti. Pa to stvar prav malo občin stori, nekatere celo nasprotujejo, zato so take prošnje veliko krat le glas vpiljočega v puščavi. Ako bi pa bili županski shodi, da bi se tam župani celega okraja pogovorili in prošnjo skupno podpisali, gotovo bi se deset krat laže in hitreje kaj doseglo.

Veliko imam še namenjenega za to stvar, pa za danes naj neham; še tako je dopis predolg in se bo kdo gotovo še temu posmehoval. Ako bi pa dobil od katere strani za to stvar dober odmev, bi hotel o tem še veliko pisati, ako bodeš ti draga „Soča“, hotela dopise v svoje predele sprejemati (prav radi, Ur.) K koncu prav lepo prosim če je še kedo kaj vnet za to stvar, naj hitro v „Sočo“ sporoči. Tako spodbujamo eden drugega in tako zna stvar gotova postati. Konec torej za danes, ker moram iti tudi k sosedu kolednike obiskat, katerim se posebno bojim zameriti.

Peticija

slovenskega narodno-političnega društva „Sloga“ v Gorici do visokega c. k. ministerstva za postavno vpeljavo deželnega kulturnega sveta na Goriškem — sprejeta pri občnem zboru 17. januarja t. l.

Visoko ces. kr. kmetijsko ministerstvo!

Če dalje bolj resen postaja položaj kmečkega stanu; zato visoko c. k. ministerstvo samo po vsej moči skrbi zboljšati položaj kmetovalcev s tem, da po postavih, koristnih kmetijskemu gospodarstvu, skuša odstraniti mnogovrstne ovire in škode, katere so krive, da toliko kmetij propada.

V naši državi velja načelo, da je ljudstvo zastopano z ozirom na svoje koristi, ter vidimo, da je posebno kupčijski stan dobro in pravno zastopan po svojih kupčijskih zbornicah, katere imajo v vseh kupčijstvom zadevajočih prašanjih merodajno besedo. Te zbornice izvoljene so po vseh davkoplačujočih kupčevalcih, trgovcih in obrtnikih. Tega kmečko ljudstvo nima; zanj imajo skrbeti kmetijske družbe, v katere more sleherni državljan, bodisi kmetovalec in kmetijski posestnik ali ne, vstopiti. Resnica je, da v takih kmetijskih družbah se navadno kmetovalcev primeroma malo, mož iz drugih mestnih stanov pa dokaj nahaja,

Tudi za našo deželo deluje tukajšnja c. k. kmetijska družba. Žal pa, da ima ta družba takošno osnovo, kakoršna more prav malo vstrezati potrebam in razmeram v deželi živečih, z malim kmetijstvom se pečajočih ljudi.

Po pravilih tega kmetijskega društva ima ud štiri gold. letnine plačevati, kar je za uboge male kmetovalce (velikih, tudi srednjih kmetijskih posestnikov po nekaterih delih te dežele ni skoro nič) prevsok znesek; odtod prihaja, da se mali kmetovalec, katerih je v deželi ogromna večina, ogibajo tega društva, katero je toliko letnino postavilo, kakoršne nima nobeno kmetijsko društvo v državi naši. Tako visoko letnino morejo prenašati kmetovalci iz onih okrajev naše dežele, kjer so večinom velkoposestniki. Zakaj se pa pri določevanju letnine ni jemal ozir na razmere malih kmetovalcev, ne vemo.

Poleg tega je notranji pravilni jezik pri obravnavah odborovih in zborovih izključljivo italijanski, tako da kmetovalec, ki ni zmožen tega jezika — in takih je zopet prav velika večina — ni mogoče udeleževati se razprav in posvetovanj ter zagovarjati potrebe svojih krajin razmor.

Vso čast dolžujejo kmetovalci slavemu predsedništvu tega društva, katero po mogočnosti skuša ustreči potrebam vseh kmečkih okrajev, a v centralnem odboru, torej v pravem zastopu, sedita za dve tretjini gorske dežele 2 zastopnika, za eno tretjino ravne dežele pa ogroženo število nar. 20 odbornikov, izmed katerih, smelo se more trditi, večina gorskih krajin razmer niti ne pozna; in te so pač silno različne od onih v ravninskih krajih.

Naj navedemo le to, da v ravnini raste žito, murba in trta; drugi okraji pa so ali hriboviti, kder je živinoreja najglavni del kmetijstva in kder, kakor na Bolškem celo ovca ali koza namestuje govedo, katero na strme planine ne more, ali gričasti, kakor v Brdih, kjer se prebivalci pečajo z vinorejo, različno od one v ravnini, ali kraške natore, kder se z žuljavo roko bori ubogi kmetovalec za vsakdanji kruh, ali dolinasti, kakor vipavski svet, ki ima s Krasom prenašati grozno burjo, katera skoro sleherni leto ugonobi nado sadjerejca in trtojereca.

Visoko kmetijsko ministerstvo more iz teh navede razsoditi, da so koristi malih kmetovalcev — in teh je v deželi nad dve tretjini — re vno zastopane v onem društvu, katero ima sedaj po vladni naredbi služiti visokemu c. k. kmetijskemu ministerstvu kot posvetovalen in posredovalen urad za vse kmetijske zadeve naše dežele. Le kdor krajne kmetijske razmere natančno pozna, more lahko svetovati in visokemu kmetijskemu ministerstvu, katero želi zboljšati kmetijstvo v vseh okrajih naše dežele, temeljite in stvarnim razmeram primerne predloge staviti.

Zarad take sestave centralnega odbora, v katerem v istini iz dobrih dveh tretjin dežele ni nobene kmetijskega praktičnega posestnika in je večina okrajev, rekel bi, popolnoma nezastopana, ima naše kmetijsko ljudstvo malo zaupanja v kmetijsko društvo in vzlic pogostim vabilnim člankom, katere prinaša tukajšnji „Gospodarski list“ in tudi tukajšnji politični list „Soča“, ni moč prepričati naših kmetovalcev, da bi vstopili v to društvo, dasi so sicer vneti za napredek v omiki.

Visoko c. k. kmetijsko ministerstvo samo pokazalo je uže, da mu je dokaj ležeče na tem, da imajo kmetovalci pravilne ter uspešne svoje zastope, in kder je videlo, da ne zadostujejo potrebam kmetijskega stanu obstoječe kmetijske družbe, je samo po postavnini in ustavnini poti vpeljalo za take dežele posebne deželne kulturne svete, kakoršni delujejo sedaj z velikim pridom v kraljestvu češkem in v kronovini tirolski. Visoko ministerstvo je enako ustanovo po posebnem načrtu priporočalo tudi naši sosedni deželi Istri. Zato trdno upamo, da pravo storimo, ako prosimo, da naj postavnim potom blagovoli visoko ministerstvo vpeljati „deželni kulturni svet“ tudi v naši goriški deželi, ki bo imel zastopati kme-

Z dežele, 20. januarja. (Žganjarije — poboji!) Pred nedavnim časom je dopisnik z Bolškega svetoval, kako bi se dalo zmanjšati število krčem. — Jaz pa ne bom govoril od krčem sploh, nego od žganjarij posebej, — in posebno še od slabih žganjarij, kjer ni gospodarja, ki bi mogel red in mir vzdržati v hiši.

Menim, da so žganjarije sploh pogubljive. Moj učitelj je navadno žganje imenoval smrtno vodo; menda ne zastoj. Drug mi je dejal: Žganje, žganje nas mori (uniči)! Tudi ta ni govoril preveč. Žganje uniči človeku dušno in telesno moč. Rod peša in zdravje njegovo, — to vidimo; uzroki so tu različni: a menda ima tudi žganje pri tem besedo. Premoženje hira, peša, — pijančevanje ima tudi tu veliko „na vesti“. In koliko drugih nesreč izhaja iz te človeške strasti! Kedor se hoče o tem bolj prepričati, naj prebere Matici knjižico: „Upliv upijanljivih pijač na človeški organizem“; onde izpozna boljše nasledke pijančevanja.

Toliko bolj je trebé še grajati o ne žganjarije, kjer ni toliko gospodarja v hiši, da bi vsaj mir vzdržal v hiši, da bi se pijanci ne mahali s poleni po glavah. To je vendar sramota za naš narod. Slovenec je sploh krotka, pohlevna duša; a če se širiti nalije, onda mu mora krv zavreti. Ravno te dni sem slišal, da so bili v sosednji slovenski deželi spet boji in poboji; še celó orožniki so morali uteci. Kaj menite, kak vzrok je tu? poprašam nekoga. — Preveč siti so, odvrne moč; manjka jim ničesa ne, zato so pa taki. Žalost, sramota! Ali ne bo bolje? Ne bo, če ne bodo dotične oblasti bolj ostro pazile na take nemirneže.

Kakor je „Slovenec“ dobro bil opazil, trebé, da se tudi špiritu cena poviša. Znano je, da napravljajo (fabricirajo) dan danes žganje doma — sami ljudje. Prazno je vse delo, če samo žganje podraži, a špirit ali gajst ne. Potlej bi trebalo, da bi se ostro pazilo na sumljive bajte in beznice, sploh na take huše, kjer se gostokrat nerediti godé. Če v hiši ni gospodarja, ki bi si upal red postaviti ali vzdržati, naj se mu odvzame pravica točenja. To bi bilo dobro zdravilo njemu in lep nauk za druge. Popustljivost je včasih — slabost, pametna ostrost pa lepo svojstvo — krepost! R— a.

V Skrljevem, 30. jan. — V predzadnji „Soči“ poroča nekdo, da je bil prvi dan leta boj v Gradnem, ko je imela začeti popoldanska služba božja, tako da je bila skoro cerkev onečestvena, in pravi, da stvar je bila menda pred prazniki pogovorjena na zahodu.

Takó! Ako bi gospod poročevalec imel nekoliko več vesti in ako bi mu bila resnica ljuba, poročal bi to zadevo — ki pa ni vredna, da se po časopisih obeša na veliki zvon — tako, kakor se spodobi na ljubo resnici in, če že mora govoriti, dostavil bi bil, da tepež so začeli ljudje z vzhoda ali naravnost rečeno iz Višnjevka, ki so k temu tudi povod sami dali. Sploh ne more biti ni naša ni gospoda poročevalca dolžnost obsojevati, kajti ta služba tiče sodniku, ki stvar uže preiskuje.

To, prosim, sprejmite resnici na ljubo v cenjeni list.

Iz Kopra, 29. jan. — V petek, 25. januarja, je preminol po kratki, a hudi bolezi gospod Czastka v sedem in šestdesetem letu svoje starosti. Bil je ta blagi gospod učitelj godbe in petja na tukajšnjem c. k. učiteljski. S svojim nepopisljivim trudom v podučevanju v šoli in v privatnih hišah je preživil svojo obilno družino; a nemila smrt, ki ne pozna razločka med bogatim in ubogim, med starim in mladim, vzela je ubogej družini zadnjo in edino podporo. Pogreb je bil v nedeljo 27. januarja kljub deževnemu vremenu zelo sijajen.

Spremljali so blagega starčka k zadnjemu potitku učenci tukajšnjega učiteljsča in gimnazija ter profesorji obeh šol. Slovenski in hrvaški dijaki tukajšnjega učiteljsča podarili so nepozabljivemu učitelju dva venca s slovenskim in hrvaškim napisom. Slednjic je zapel slovenski dijaški pevski zbor na grobu umrlega učitelja dve lepi nagrobnici.

Tudi tega ne smem Tebi, cenjena „Soča“, prikriti: koperski prebivalci so rekli, da, če bodo dijaki slovenske pesmi peli, začnejo zvižgati. Pa to se ni zgodilo; morda jih je slovensko petje omečilo, ali pa so na objubo pozabili. Rodoljub.

Sé spodnje Štajerja, 25. jan. — Slovencem prijazna „Südsteierische Post“ in za njo „Slovenski Narod“ prinesla sta zadnje dni čudno dogodbo iz sodnijskega življenja, ki more le z žalostjo napolniti srce vsakega rahločutečega človeka. Meščan in posestnik Janez Hauke iz Slovenjegra Gradca je tožil mestnega stražmeštra Jožefa Leskovšeka zaradi žaljene časti in je pripeljal pred sodnijo dve priči, Jožefa Pura in Miho Pušnika, ki sta žaljivo djanje s prisego potrdila. Leskovšek je bil na to obsojen v globo 10 gl.

Ta obsodba je Leskovšeka močno pekla; poklical je k sebi Jožefa Pura in mu je začel prigovarjati, naj izreče, da je krivo pričal in da ga je h krivemu pričevanju J. Hauke zapeljal. J. Pur se slednjič udá

in izreče pred pričami, da je bilo prvo njegovo pričevanje krivično in da ga je bil J. Hauke k temu pregovoril. — Leskovšek je na to ovadil J. Hauka sodniji, češ da je zapeljal pričó h krivemu pričevanju. „Opomuiti je treba“, pravi „Narod“, „da je Janez Hauke Slovenec in da ga kot tacega slovenjegraški nemškutarji, kakor tudi mestni stražmešter Leskovšek črté.“

Pred sodnijo je J. Pur izrekel, da Hauke ga ni nič pregovarjal, pač pa da ga je Leskovšek prisilil, da se je pred pričami tako izjavil, kakor je zgore rečeno. Preiskava zoper Hauka se je morala ustaviti. — Ali Leskovšek ni miroval; ovadil je Hauka v drugič, in zdaj je J. Pur pred sodnijo izrekel, da J. Hauke ga je bil res premotil in napeljal h krivemu pričevanju. Na to je bil Hauke obsojen 3. septembra 1881 pred c. k. okrožno sodnijo v Celji na petletno ječo poostreno s postom vsak četrti dan in v povrnitev stroškov. Pritožbo ničevosti je najvišje sodišče odbilo in 20. aprila 1882 bi bil moral Hauke kaznen nastopiti.

Med tem je Haukova žena žalosti umrla, Hauke je pa tako nevarno zbolel, da se je moral nastop kazni odložiti. „Ta žalostni izid pravde“, pravi „Narod“, „je raznel prebivalstvo in od več strani čulo se je, da je Hauke po nedolžnem obsojen in da je Leskovšek Pura zapeljal, da je krivo pričal. Več prič se je ponujalo to dokazati in jedna priča se je celo izrazila, da že vrabci na strehah po Slovenjem Gradci čivkajo, da je Hauke političen mučenik.“ Haukov zagovornik prosil je pri c. k. okrožni sodniji v Celji, naj se kazensko postopanje z nova začne. Sodnija je prošnjo zavrnila brez nikakega pozvedovanja. — Haukov zagovornik se pritoži zoper to pri nadsodniji v Gradci, ki je ukazala okrožni sodniji v Celji, naj stvar preišče in potem se le naj odloči, ali se ima kazensko postopanje z nova pričeti, ali ne. Okrožna sodnija je tako storila in 15. maja 1883 je izrekla, da se prošnja ne more uslišati. Sodnija v odloku sicer potrjuje, „da je Jožef Pur“, pravi „Narod“, „večkrat in pred mnogimi pričami se izrekel, da je Leskovšek tako vanj silil in mu prigovarjal, da je bil ves zmešan. Leskovšek in drugi gospodje da so mu v občinski pisarni pretili z veliko kaznijo, na drugo stran pa so mu obljubovali, da bodo boljše zanj, če izpove proti Hauku itd. A vse to ni moglo preveriti okrožne sodnije, da je Hauke nedolžen.“ Proti temu odloku napravila se je pritožba in c. k. nadsodnija v Gradci je in merito iz istih razlogov, po katerih je okrožna sodnija v Celji prošajo odbila, spoznala, da naj se kazensko postopanje na novo začne. Ob jednem pa je nadsodnija v Gradci, akoravno Hauke tega niti prosil ni, odločila, da ima to kazensko stvar namesto okrožne sodnije celjske nadaljevati c. k. deželna sodnija v Celovci. — C. k. deželna sodnija v Celovci je prevzeto preiskavo dala popolniti po okrajnej sodniji slovenjegraške in je naposled Janezu Hauku dostavila dekret, da je proti njemu pričeta preiskava zaradi zločina goljufije ustavljena. — Tako je deželna sodnija v Celovci popravila justični umor okrožne sodnije v Celji.“

Politični pregled.

Velika bitka z besedami v dunajskem državnem zboru je končana. Skoraj osem dni so se poslanci različnih strank bojevali z uma svitlim mečem o znanem Wurmbrandovem predlogu, naj vlada predloži zbornici načrt postave, po kateri se razglasi nemški kot državni jezik. Desnica poslala je svoje najboljše govornike v ogenj: grofa Hohenwarta, katerega se Herbstovci najbolj bojé, ker jim zna z redko mirnostjo do živoga priti, slavnoznanega Rieger-ja, prvega govornika Hausnerja, novega poslanca Gregra in druge. Tudi levica je poiskala svoje najboljše govornike, da bi zagovarjali njen predlog. Prostor nam ne dopušča, da bi te govore niti okrajšane prinesli, omeniti pa nam je, da je govor češkega poslanca dr. Gregra napravil tak utis, da so mu celo nekateri levičarji čestitali. Ustavovrni listi sami so Gregrov govor pohvalno omenjali, „Deutsche Ztg.“ ga prav resno hvali. Nasprotni govorniki so se resno trudili, da bi ljudstvo vznemirili in da bi kak uspeh dosegli. A iz vsake vrstice njih govorov se bere, da je težko zagovarjati slabo stvar.

Predlogov v tej zadevi je bilo pet. Prvi je bil Groholski-jev, naj zbornica preide na dnevni red navajaje dotične razloge. Ta predlog je bil z večino sedmih glasov zavrnjen; isto tako predlog odsekove večine, naj se preide na dnevni red brez navajanja razlogov. Na to je prišel na vrsto predlog poslanca Schönerer-ja, kateri zah-

teva, naj velja Wurmbrandov predlog o državnem jeziku le za nemške dežele, za Češko in za pokrajine, kjer Slovenci prebivajo. Za ta predlog sta glasovala le dva poslanci. Wurmbrandov predlog je bil zavrnjen s 186 glasovi proti 155. Nazadnje je prišel na vrsto posredovalni predlog grofa Coroninija, naj vlada postavno uredi rabo deželnih jezikov z ozirom na veljavo nemškega jezika. Za ta predlog so glasovali le poslanci Coroninijevega kluba.

Nasledek osemdnevnega govoričenja je bila tedaj velika ničla, vse ostane pri starem, le čas se ne vrne nikdar več, katerega je zbornica potratila, siljena po ustavovercih. Sedaj začne z nova borba o znanem Herbstovem predlogu, za devajočem ministersko jezikovno naredbo za Češko. Na ta način silijo levičarji desnico in celo zbornico k brezuspešnemu pričkanju.

Vsa razprava kaže pa prav jasno, kaj hočejo takozvani ustavoverni Nemci. Schönerer je s svojim predlogom to obelodanil in knez Čartoriski jo v zbornici Nemcem to na vsa usta povedal, namreč da hočejo za sedaj le Čehe in Slovence ponemčiti, ker niso vsem Slovanom še kos in bi se, ko bi hoteli vse na enkrat pogoltniti, najbrže radušili. Za nami bi prišli Poljaki in Italijani na vrsto, potem Ogersko. Toda Bog, ki je vsem jednako pravičen, bo že skrbel, da ne zrastejo ustavoverna drevesa do nebes.

Med tem ko se na tak način v zbornici čas trati, trkajo važna vprašanja veliko močnejše na zborniške duri. Poročali smo o zverinski naravi, o Schenku, kateri je starejše devico s pretvezo, da jih poroči, na led spravljaj, jih moral in ropal; poročali smo o roparskem napadu na menjalca in kupca, z denarji Eiserta na Dunaji in o umoru nekega političnega komisarja. Danes imamo zopet poročati o predrznem napadu na onega policijskega stražnika, ki je moralca omenjenega komisarja prejel. Z dinamitom noži in revolverji oborožen mož je stražnika ustrelil, druge, ki so ga hoteli ujeti, je ranil in na policijo pripeljan noče povedati, kdo da je. Povedal je le, da je vse to učinil na povelje posebnega odbora. Kaj bo?

Ministerstvo je razglasilo odlok, ki omejuje delavnost porotnih sodnij na Dunaji in v Korneuburgu. Vpeljalo je izjemno stanje v sodnijskih okrajih na Dunaji, v Korneuburgu in v Dunajskem Novem-Mestu. Vse to zaradi navedenih in drugih zločinov.

Domače in razne vesti.

Vabilo k „Besedi“ s plesno zabavo, katero priredi slovenska čitalnica v Gorici dne 2. februarja t. l. Pričetek ob 7^{1/2} uri zvečer. a) Beseda. Spored: 1. „Ouvertura po slovanskih napvih“, vglasbil A. Titl; svira vojaška godba. 2. „Na boj“, zložil B. Trnovec, vglasbil A. Hajdrih; poje moški zbor. 3. „Spomin na Eins“, vglasbil C. Umlauf; igra našcitre. 4. „Kisljica sladka“, zložil Ratko Brus, vglasbil A. Leban; poje mešani zbor. 5. „Slovo od lastovke“, zložil V. Orožen, vglasbil A. Hajdrih; četverspev. 6. „Pizzicato Polka“, vglasbila Joh. in Jos. Strauss; svira vojaška godba. 7. „Krojač in čevljar“, šaljev dvospev. 8. „Petelinčkova čenitev“, narodna, vglasbil A. Hajdrih, zbor z dvospevom; poje moški zbor. b) Plesna zakava. c) Mej potitkom tombola. Opomba. Pri besedi in mej plesom svira godba pešpolka št. 62. V Gorici, dne 28. januarja. Odbor.

Menimo, da bi bilo odveč, ako bi hoteli rodoljube še posebej vabiti k prvi besedi v tem letu. Pavci in sodelovalci se mnogo trudijo; naj pokaže občinstvo svoje priznanje z obilno udeležbo.

Vabilo k veselici s petjem, godbo in srečkanjem, katero priredi solkanska čitalnica v nedeljo 3. februarja ob 6. uri zvečer v Verdikonovi dvorani. Po veselici bo plesna zabava. Za ples plačajo udje 80 kr. — neudje 1 gl. Odbor.

Čitalnica v Sezani, priredi v spomin svoje desetletnice dne 2. februarja 1884. v prostorih viteza Scaramanga veselico z naslednjim programom: 1. Bethoven: „Nočni mir“; 2. Slavnostni govor; 3. A. Hajdrih: „V tihí noči“; 4. Deklamacija; 5. K. Mašek: „Lahko noč“; 6. „Gluh mora biti“, burka v jednem dejanji; 7. Ples. Začetek ob 7. uri; vstopnina: 60 kr. za osebo, za ude čitalnične pa 40 kr.

Na svečnico, 2. februarja t. l., ob 7. uri zve-

čer priredi že 20 let obstoječa čitalnica v Vipavi veselico. Spored je: Igra: „Bog Vas sprimi, kdaj pojdete nazaj“, petje in potem ples. K tej veselici se tudi neudje najljubše vabijo. Odbor.

Naš „Corriere“, ki je pri neki priliki trčil, da „Soča“ pazljivo bere, hodi po poročila o goriških Slovincih in njih delovanju v tržaške, graške in dunajske nemške liste, ki se odlikujejo po svojem sovrastvu do Slovencev in po lažjih dopisih, katere dobivajo od nekih tukajšnjih Nemcev (?), ki mislijo, da nam nemščino s tem naredijo prijetno, da nas v svojem nemškem jeziku pred svetom smešijo, obrekujejo, opravljajo in lažejo. Kar je pisala „N. Fr. Presse“ o delovanju goriških Slovencev gledé na otroške vrte, bilo je pojasneno kot neresnično v ranjki „Tribüni“, pa to ne brani, da goriški temeljiti dopisnik isto reč v omenjenem listu ponavlja in da „Corriere“ dotične vesti iz njega zajema. Kar govori oni dopisnik o dohodkih obstoječega otroškega vrta in o nameravani napravi drugih po deželi, je vse izmišljeno. Prizadevanja goriških Slovencev za zboljšanje njih gmotnega in narodnega stanja, mora vsak izobražen človek priznati kot hvalevredna, le „Corr.“ se temu muza in govori rugljivo o „slovenskih željah.“ Kako zanesljiv je drug vir, iz katerega naš italijanski bratec pogosto zajema modrost o Slovincih, namreč graška „Tagespost“, pokazal je ta list ni davno, ko je objavil dopis iz Celja, v katerem nekdo dokazuje, da beseda nemškutar je nastala iz madjarskih besedij: nemet in cnyar. „Slovenec“ prša: Zakaj ne rajši iz „nemet bethyar“? in dostavlja: „Sploh se pa mora priznati, da ako se hoče kaka bedarija o Slovanih zvedeti, naj se le „Grazer Tagespost“ v roko vzame; s takim blagom je ona vedno izvrstno preskrbljena.“ Čestitamo „C-u“ na take vire!

Požar bil je pretekli torek zajutra na solkanski cesti v državnem skladišči za drva. Gorela je hišica, v kateri stanuje čuvaj. Hiša je poškovana; škode je 150 gl.

Pogreb ranjkega knezoškofa ljubijanskega bil je pretekli ponedeljek, 28. jan., jako slovesen in dostojen. Sneg, ki je bil prejšnjo noč Ljubljano pobelil, so na vse zgoda strebili z onih ulic in trgov, po katerih se je pomikal slovesni in tužni sprevod. Duhovnikov ljubljanske škofije sešlo se je bilo okolo 200; navzoči so bili vsi kranjski dostojanstveniki vojaški in civilni in brezštevilna množica ljudstva. Sprevod je vodil goriški knezonadškof dr. Alojzij Zorn; udeležila sta se žalostne svečanosti tudi knezoškof lavantinski (mariborski) mil. g. Jakob Stepischnegg in škof tržaški dr. Janez Glavina z dvema kanonikom, dr. Šustom in mons. Šterkom. Truplo ranjkega so nesli iz škofovske palače po mestu in v stolno cerkev, kjer je goriški nadškof služil sveto opravilo, mariborski knezoškof je pa imel govor v nemškem jeziku. Po maši opravile so se navadne molitve in truplo ranjkega se je položilo v globoko rakev v drugi kapelici na desni zraven trupa predzadnjega škofa ljubijanskega, dr. Antona Wolfa. Goriški knezonadškof vrnil se je še tisti dan v Gorico.

Za Pirčev spomenik so darovali: usmiljeni bratje goriški 5 gl. — neimenovan gospod 1 gl. — Prenesek 38 gl.; vkup 44 gl.

Redoljube, ki nameravajo v ta namen kaj podeliti, prosimo, naj nam pošljejo svoje darove do konca februarja, da bomo vedeli kak spomenik naročiti. Ranjki je gotovo vreden, da se ga zavedni Slovinci in hvaležni verniki spominjajo.

Letošnje vojačenje bo: v Trstu od 1. do 10. marca razen nedelj, v Trziči (Monfalcone) 11. in 12., v Červinjanu 13. 14. in 15. marca. — V Dežani 22. in 24., v Komnu 26. 27. in 28. marca, v Gradščini 31. marca in 1. aprila, v Korminu 3. 4. in 5. aprila. — V Bolci 15., v Tolminu 17. 18. 20. 21. 22., v Kanalu 24. in 26., v Gorici mestu 28. in 29. marca, v Gorici za okolico 31. marca in 1. do 5. aprila, v Ajdovščini 7. 8. in 9. aprila. Letos imajo nabrati na vsem Primorskem, to je na Goriškem, v Trstu in v Istri 1529 mož za steječo vojsko, 153 za namestno reservo in 294 za deželno brambo.

Grofinja Šambordova se v Gorici dobro počuti. Goriške gospe, ki imajo pristop do nje, skušajo olajšati ji tukajšnje bivanje, kolikor mogoče. Nedavno so ji izročile v lepem okvirju umetno vezeno delo, z začetnima črkama imena ranjkega soproga, s kraljevo krono, smrtnim dnevom in cerkvijo na Kostanjevici, kjer počiva ranjki grof. — Mestnim in drugim ubogim podeljuje dobrote, kakor prej. Pred nekaterimi dnevi je videla ubogo ženo, ki je na ulici padla in skoro pod voz prišla. Hitro je poslala služabnika, naj popraša po ženi in kako jej je. Potem jo je bogato obdarila in spravila na njen dom.

Starši, varujte otroke. Fogosto se priporoča roditeljem, kako naj pazijo na svoje otroke, in vendar se še vedno godijo nesreče vsled nemarnosti ali brezskrbnosti varuhov. Tako so pustili v Gorici štiri-letnega otroka samega v soči, kjer je bila tudi hišna mačka. Ko je hinavka videla, da otrok se ne more

braniti, začela ga je praskati po obrazu in mu je eno oko tako razpraskala, da po sodbi zdravnikov otrok ne bo nikoli več videl nauj. Mačka se hini, dokler se boji; ko ne vidi strahu, pokaže svojo divjo, krvoločno naravo.

Slovenski kmet, ki ni drsal klopi po visokih šolah, spisal je današnji vvodni članek o županskih shodih.

Tržaško podporno društvo je bilo sklicalo za dan 27. t. m. občut zbor v gostilno „Rè d' Ungheria“ z naslednjim dnevnim redom: 1. Prečitavanje društvene kronike in letnega računa. 2. Posamezni predlogi. 3. Spremembe nekaterih točk društvenih pravil. 4. Dopolnilna volitev. Društvo je imelo preteklo leto dohodkov 846 gl. 71 kr., stroškov 361 gl. 55 kr., konecletne gotovine 484 gl. 92 kr. Društveno premoženje je izušalo 31. dec. 1883. 685 gl. 28 kr. Predsednik mu je bil g. Ivan Posun.

Božidar Raič, izvoljen je v Ptuiji državni poslanec namesto umrlega M. Hermana s 318 glasovi proti 42, katere je dobil nemškutar Loeschnigg. Slava štajerskim narodnim volilcem!

„Zlata Praha“ imenuje se ilustriran list, ki je začel letos izhajati v Pragi v češkem jeziku. Izhaja vsak teden v veliki obliki in prinaša najlepše ilustracije med slovanskimi listi. Ozira se tudi na našo slovensko domovino in že je prinesla v 4. številki krasno podobo in popis kokerske doline na Krauskem. List uredi znani češki pisatelj F. Schulz, a kot sodelavce pridobil si je najbolje češke pisatelje. Ilustracije so bogate in, kakor smo rekli, izvrstne. Slovincem, ki umejo češki ali ki želijo naučiti se jezika naših severnih bratov, toplo priporočamo to vse hvale vredno podjetje. „Zlata Praha“ stane na leto 9 gl. 60 kr., pol leta 4 gl. 90 kr., četrt leta 2 gl. 50 kr. Naročuje se pri administraciji: Praga, na Karlově náměstí č. 34.

Listnica urodništva. Brezimnih dopisov ne moremo sprejeti. G. dop. s Primorja: o tem smo govorili v zadnjem vvodnem članku in govorimo v današnjem političnem pregledu; sicer pa hvala. — iz Podbrda: srčna hvala, a danes prepozno.

Zahvala!

Podpisana, globoko užaljena po hudem udarci, ki jo je zadel, izreka v svojem in v imenu svojih hčer in sorodnikov najtoplejšo zahvalo vsem onim osebam, ki so izkazale njeni družini toliko ljubezni v dolgi boleznini in pri smrti njenega ljubljeneža in nepozabljivega soproga

JANEZA MELCHIOR.

Posebe pa se zahvaljuje podpisana slavnemu telovadnemu društvu in čestitemu domačemu društvu za glasbo in dramatiko radi njih udeležitve pri pogrebu ranjkega, kakor tudi vsem onim osebam, ki so počastile ranjkega spomin s cveticami in vencji, katere so položile na njegovo krsto.

Tužna soproga URŠA.

Odrpto pismo blagorodnemu gospodu
dr. ANDREJU LISJAKU
občečislzanemu zdravniku
v Kanalu.

Javno in prav srčno se Vam, gospod, zahvaljujem, da ste dne 20. januarja t. l. nemudoma k meni prišli ter me s svoje modrostjo in spretnostjo v zdravljenji rešili nevarne pljučne in reberne bolezni in morebitne smrti. Moja srčna želja je zatoraj, da bi Vas Bog še mnoge let ohranil našemu slovenskemu narodu v prid in korist! Ko bi moje priporočilo kaj izdalo, pripravil bi Vas vsacemu, kdorkoli nevarno oboli, ker preverjen sem, da če je le še mogoče kaj pomagati, pomagajte mu Vi gotovo z božjo pomočjo in svojo učenostjo.

Z odličnim spoštovanjem Vam hvaležni
JOŽEF BRELIH.
Podmelci, dne 31. januarja 1884.

Na prodaj

so stari lestenci (ključa) z ulite medi
(mesinga) pri

Teodoru Slabanji

v Morellijevih ulicah h. št. 17
v Gorici.

Jožef Pallich,

prodajalec c. k. šolskih in vsakovrstnih drugih knjig ter pisnih potrebščin v Gorici, na Travniku h. št. 6, priporoča svojo bogato zalogo za pisanje, risanje in šolo potrebnih priprav ter sprejema naročila na knjige, ilustrirane liste in časopise vsake stroke in v vsakem jeziku z zagotovitvijo natančne potrebe in nizke cene. Veliko zalogo cerkvenih tiskovin in molitvenih bukev iz Ljubljane priporoča posebno častiti duhovščini.

CVET ZOPER TRGANJE

po dr. Maliču

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, terganje po udih, bolečine v križi ter živcih, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa če se rabi, pa mine po polnem terganju, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Maliču“ s zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Zahvala.

Gospodu pl. Trnkóczy-jú, lekarju v Ljubljani. Moja mati so na protinske bolezni na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hušja prihajala in uže več dnij niso mogli stopiti na nogo, spomnili so na Vaš dr. Maličev protinski cvet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročili. In res imel je čudovit vspeh, da so se po kratkej rabi oprostili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam torej dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v enakovej bolezni priporočam. Vašej blagorodnosti pa izrekam najprisrčnejšo zahvalo, z vsem spoštovanjem udani

Frau Jag, posostnik v Šmarji p. Celji.

Planinski zeliščni sirup krajnski, izboron zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolečine; 1 steklenica 50 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini so nahajajoči soki in siropi.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv., ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega tolesa, glavobolu, otrpnenih udih, skaženem zelodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatuljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatuljami 1 gold. 5 kr. Razpošilja se le jeden zavoj.

Naročila se izvršé: najhitreje s poštunim povzetjem v lekarni pri „samorogu“ Jul. pl. TRNKÓCZY-ja na Mestnem trgu v Ljubljani.

Gotov pomoček.

Vsadko dobi plačilo hitro nazaj, ako bi ostal moj gotovi

ROBORANTIUM (pomoček, da brada raste)

brez uspeha. Ima tudi gotov uspeh proti pleši, izpadanju las, luski-nasti glavi in osivljenju las. Uspeh je gotov po nekaterem drgnenju. Deluje hitro. Izvirne steklenice razpošilja po 1 gl. 50 kr., steklenico za poskusno po 1 gl. 1. Grolich v Brnu. Zaloga: v Gorici: Cristofolotti, lekar; v Trstu: Pavel Rocca, lekar v mestni palači; v Ljubljani: Ed. Malvo; v Zadru: N. Androvich.

Roborantium rabi se pogosto z uspehom tudi proti slabosti spomina in bolestiti glavi, kar se lahko dokaže se spridevali in zahvalami. NB. V imenovanih zalogah dobi se tudi ustna karpaska voda Grolichova, gotova pomoč zoper vsakoršno bolezen zob, neobhodno potrebna, da se ohrani njih lepota, izvrstno sredstvo, da se ohranijo in čistijo zobje, usta in lesna, sestavljena iz zdravilnih korenin moravskih Karpat; prave steklenice po 60 kr.

Oznanilo.

Podpisani naznanja p. n. občinstvu, da je odprl novo prodajalnico raznega kolonijalnega in jedilnega blaga na debelo in na drobno v Prvačini v hiši g. V. Gregoriča ter da ga prodaja po najnižjih goriških cenah.

Priporoča se za obilno obiskovanje.

Z odličnim spoštovanjem
ANDREJ PAHOR.